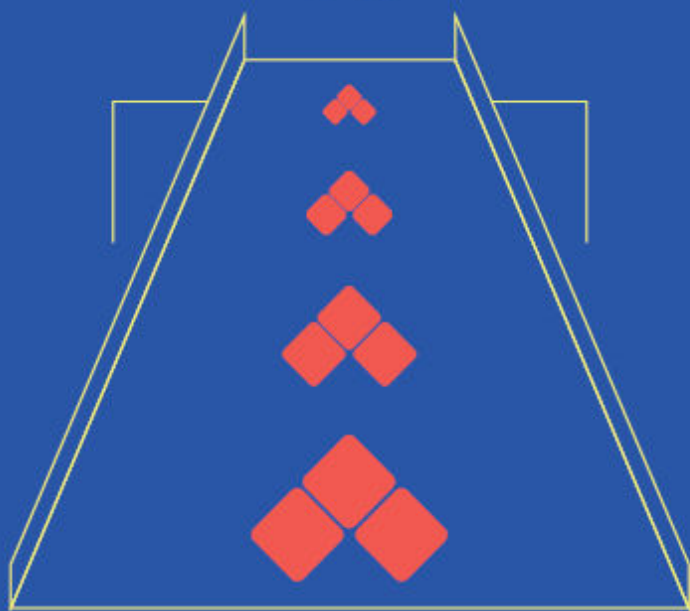

CHRISTIAN JESPERSEN

Speciale Booster

<100 DAGE
&
>1.000 LÆSERE

Dedikeret til dig, der overhaler langsomme cyklister
og stillestående personer på rulletrappen
og gør noget ekstra for at nå frem hurtigere.

CHRISTIAN JESPERSEN

Speciale Booster

<100 DAGE
&
>1.000 LÆSERE

SPECIALEBOOSTER

© 2022 Christian Jespersen / Studiebooster Publishing

All rights reserved

Udgivet af Studiebooster Publishing

Bogen er sat med Minion Pro

Tryk: Toptryk Grafisk

Printed in EU

1. udgave, 1. oplag

ISBN 978-87-998427-6-6

Redaktion: Mikael Strøm Eriksen

Korrektur: Lars Christensen

Grafisk tilrettelæggelse: Klahr

Illustrationer: Christian Jespersen

Denne bog er beskyttet i medfør af gældende dansk lov om ophavsret. Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder for eksempel, at kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst & Node. Dog er det tilladt at bringe korte uddrag i omtale eller anmeldelser.

541-856

Svanemærket tryksag

Indhold

Forord af Henrik Stenmann	7
Indledning	13
Fakta om specialet, der bør udfordres	39
Om mit speciale, og hvad det førte til	51
Frygt, flokadfærd og fortvivlelse	57
Lisbeth og specialet, der skulle overstås	73
DEL 1 • UNDER 100 DAGE	75
Sådan kommer du bedst i gang	77
Lavpraktiske forberedelser	131
Mens du skriver	145
Når du er færdig med at skrive	165
DEL 2 • OVER 1.000 LÆSERE	173
Find og kom ud til dit publikum	175
Boganbefalinger	203
Afslutning	205

Forord

af Henrik Stenmann, direktør, IIH Nordic

Jeg mener, at evnen til at arbejde hurtigt er en overset kompetence. Men jeg ser det at træne sig selv i at gøre ting hurtigst muligt som en undervurderet prioritet.

I 2017 indførte vi en firedages arbejdsuge hos IIH Nordic. Vi skulle ganske enkelt nå 37 timers arbejde på 30 timer, uden at det skabte øget stress hos medarbejderne eller kunne ses i vores arbejde til kunderne. Derfor måtte vi træne vores medarbejdere i at arbejde hurtigt og give dem de rette værktøjer og støtte.

Det var ikke en knap, vi trykkede på, og så var vi af sted. Hurtigt og fokuseret arbejde er en kompetence, der skal trænes og udvikles, men også en kompetence, hvor der findes utallige værktøjer, som kan hjælpe én på vej. Dem kan du læse om i bogen *Manden der knuste kalenderen for at gøre sine medarbejdere lykkelige* af Pernille Garde Abildgaard.

Implementeringen af firedages arbejdsuge har resulteret i, at medarbejderne nåede det, de skulle, men også oplevede at være mindre stressede. De nåede ganske enkelt mere på kortere tid, fordi vi hjalp dem med at arbejde fokuseret på en ikkestressende måde. For meget tid til en opgave, uanset dens størrelse, kan i høj grad også give stress, på samme måde som at køre for langsomt på motorvejen kan resultere i ulykker.

Det nytter selvfølgelig ikke noget at prøve at blive færdig så hurtigt som muligt, hvis det at arbejde hurtigt ender med et dårligere produkt. Eller når du skal bruge tid på at rette en masse fejl, som giver mere arbejde bagefter. At arbejde hurtigt må ikke resultere i, at ens arbejde bliver devalueret.

Jeg ved af erfaring – både som forretningsmand og forælder – at der findes opgaver, der er både kedelige at komme i gang med og kedelige at udføre og afslutte. Det skyldes, at man har sit fokus på opgaven. Jeg mener, at man får mere succes med at færdiggøre en opgave hurtigt, hvis man fokuserer på den begrænsede tid, man har givet sig selv til at løse opgaven, frem for blot at fokusere på, at der er en opgave, der skal løses.

Hvis to personer skal løse to næsten identiske opgaver, forventer jeg ikke, at vedkommende, der bruger mest tid (eller al sin tid), nødvendigvis leverer det bedste stykke arbejde.

Der er nogle klare fordele – også i det endelige resultat – ved at sætte en kortere deadline for sig selv. Hvis man ikke giver sig selv et pres, så bliver man heller ikke rigtig kreativ inden for sin egen tidsbegrænsning. Man kan godt have lange kreative pauser, men ved at lægge et vist pres og timebokse sig selv, kan man få et lige så stort kreativt udbytte som ved en lang pause. Til gengæld har man mere tid til alt muligt andet, når man har færdiggjort sin opgave hurtigere end forventet.

Modsat kan man sige, at du risikerer at skrive en dårligere opgave, hvis du giver dig selv for lang tid til at løse opgaven eller ikke presser dig selv til at arbejde, så hurtigt som du kan. Du mister dit flow, og du kommer til at gøre problemstillinger unødvendigt komplekse. Så begynder du måske at analysere for meget i stedet for at bruge din intuition eller omvendt, og du kan analysere dig selv og din opgave forkert i stedet for at ramme et flow, hvor du bare arbejder derudad. Man skal lytte til sin mavefølelse – selvfølgelig ud fra data og et ordentligt belæg. Men jeg tror, at det er farligt for det endelige resultat, hvis man overanalyserer eller er for lang tid om en opgave. Man får også et forkert syn på, hvor hurtigt en opgave kan laves, hvis man betragter en deadline som den eneste mulighed for at være færdig.

Et eksempel hjemmefra er, da min søn skulle lære tabellerne, og han syntes i starten, at det var fuldstændig uoverskueligt. Så jeg bad ham lave tabeller 25 minutter om dagen. Den lille tilfø-

jelse af tidsbegrænsning fjernede den irriterende følelse af, at han skulle lave opgaven, og i stedet fik han fokus på, hvor meget han kunne nå på 25 minutter. Han opdagede hurtigt efter nogle dage og uger, at han kunne nå mere og mere på de 25 minutter, i takt med at han blev bedre, men stadig kun øvede sig i 25 minutter.

Et andet eksempel på en kedelig opgave er at tage opvasken. Det er nemt at udskyde, fordi man ikke magter at gå i gang. Men en simpel øvelse, jeg bruger, er at sætte et ur på fem minutter, inden jeg går i gang. Efter en normal opvask ser jeg, at det faktisk kan klares på tre minutter.

Det er oftest en åbenbaring for mange, når de indser, hvor hurtigt opgaver, der brydes ned, kan færdiggøres, hvis man blot fokuserer på at holde fokus og sætte sig en deadline. Det samme gælder, når du skal skrive et speciale.

I dag har du normalt fem måneder til at skrive specialet. Men forestil dig, at dit universitet semesteret forinden ændrede reglerne, så du kun havde fire måneder til at skrive speciale. Du ville stadig kunne skrive det på fire måneder, fordi det er så lang tid, du har. Det er blot en realitet, du skal indordne dig under.

Du behøver ikke at tro, at en opgave nødvendigvis skal tage al den tid, du har fået tildelt. Du kan sagtens skrive en opgave hurtigere, og det er, hvad du vil lære i denne bog.

De fleste studerende går efter den højeste karakter, men glemmer, at der også er værdi i at kunne udføre et godt stykke arbejde hurtigere end forventet. Måske ikke på studiet, men det er der ude i erhvervslivet. Og *Specialebooster* viser dig, hvordan du skriver dit speciale hurtigere, så du får den oversete, men efterspurgte kompetence.

Henrik Stenmann

Medstifter og tidligere direktør, IIH Nordic

Jeg fortalte min vejleder, at jeg havde planer om at skrive mit speciale på halv tid. Han svarede: ”God idé. Det er alligevel højst sandsynligt kun censor og mig, der kommer til at læse det.”

– JACOB HOLM, ekstern lektor på CBS,
min specialevejleder og direktør i Office2Go

Tre vigtige citater, der underbygger denne bogs mission:

The greatest pleasure in life is to do what people say you can't do.

– WALTER BAGEHOT, engelsk journalist

Everyone wants to tell you what to do and what's good for you. They don't want you to find your own answers, they want you to believe theirs.

– SOKRATES, græsk filosof

There is nothing quite so useless as doing with great efficiency that which should not be done at all.

– PETER DRUCKER, amerikansk forretningsmand
og time management-ekspert

Kontrakt med dig selv for at nå under 100 dage og over 1.000 læsere

Ejer af denne bog:

_____ Dato: _____

Hvornår er den officielle afleveringsdato for dit speciale
for din uddannelse?

Hvor mange dage er der til den dag?* _____ dage

Hvornår vil du være færdig med dit speciale? _____

Den dato er din afslutningsdato.

Hvor mange dage er der til *din afslutningsdato* fra i dag?* _____ dage

Hvem vil du fortælle, at du vil færdiggøre dit speciale til den dato?

Hvem ellers?

Og hvem ellers?

Hvornår vil du fortælle dem det?

Hvordan vil du fortælle dem det?

*Gå ind på <https://www.timeanddate.com/date/duration.html> for at se, hvor mange dage du har fra i dag til den officielle afleveringsdato og din afleveringsdato.

Indledning

Jeg er uddannet fra CBS, hvor jeg læste markedsføring og havde faget entreprenørskab. På CBS blev jeg blandt andet undervist i, hvordan canadiske Guy Laliberté med sit Cirque du Soleil kom ind fra sidelinjen og fuldstændig ændrede måden, folk betragtede cirkus på. Et forretningsområde, der var stagneret og ikke havde udviklet sig siden sin spæde start. Laliberté tog ordet cirkus og ændrede normen for, hvad folk forventede af et cirkus, fordi der ikke var nogen regelbog for, hvad et cirkus skulle indeholde. Prisen for de billigste billetter blevet skruet op, så det pludselig appellerede til et mere eksklusivt publikum, og hvor traditionelt cirkus havde dyr og klovne, havde Cirque du Soleil ingen dyr (eller de udgifter og uforudsete hændelser, der kommer ved at have dyr med i et cirkus) eller klovne. Cirque du Soleil appellerede desuden mere til voksne end til børn, og det billige slik og popcorn blev skiftet ud med eksotiske drinks. Cirkus, som folk kendte det, var ved at uddø, og derfor var der plads til, at Guy Laliberté havde genopfundet cirkusgenren, hvor alt blev gjort omvendt og fungerede langt bedre.

Et andet klassisk eksempel på en virksomhed, der ikke valgte at innovere sig selv, var firmaet Kodak, som i sin tid var blandt de førende inden for kameraer og filmfremkaldelse. Dengang var det nødvendigt at gå ned til det nærmeste supermarked eller fotoforhandler og indlevere en filmrulle med de 24 eller 36 billeder, der var plads til, og så vente en lille uge, før der kom en pose retur med de fremkaldte billeder, og først der var det muligt at se, hvordan de så ud. Hele processen kostede 50-60 kr., der omregnet til nutidens penge er godt 85-100 kr.

Jeg har selv set Cirque du Soleil i Las Vegas for mange år siden, ligesom jeg har været til traditionelle cirkusforestillinger. Jeg har

også taget billeder med et gammeldags kamera og kørt ned og indleveret en film for at vente på, billederne blev fremkaldt. Nogle gange forgæves, for det hændte, de ikke var klar, og så måtte jeg af sted igen et par dage senere. Der fandtes jo ingen app eller smartphones, som kunne give én en notifikation, når billederne var klar til afhentning. Både med cirkus og billedfremkaldelse er der ingen tvivl om, at jeg vil foretrække den nye og moderne model, for i det store hele er forbedringer med til at gøre livet bedre og os til bedre mennesker. Innovation og fornyelse er essentielt for at rykke os til bedre og smartere løsninger, hvad enten det er en ny form for underholdning, der er mange gange mere succesfuld end den klassiske formel, eller det er en ny og anderledes måde at levere et produkt på. Der kommer sjældent noget fremskridt i stædigt at holde fast i gamle traditioner, men der er alligevel et område, hvor mange undervisningsinstitutioner opfører sig som stædige æsler – og jeg tænker naturligvis på specialet.

I forhold til hvordan det var for 10, 20, ja endda 40 år siden, har det at skrive og aflevere et speciale ikke rigtig udviklet sig. Skrivningen er stadig som traditionelt cirkus eller en analog film, selvom du kan klare en del af det online og skrive dit speciale, samle information og aflevere det digitalt. Men det er også det. Forventninger til, hvad du skal kunne, og hvordan et speciale skal opbygges, og hvad det skal indeholde, har kun udviklet sig fra at være en bil med fire og ruder, der skulle rulles ned med håndtag, til en bil med fem gear og elektriske ruder. Du har som studerende til gengæld fået langt lettere adgang til mere og bedre information, end du på nogen måde kan forestille dig. Det er naturligvis en kæmpe forbedring, at du har internettet til at søge viden på, og du har nok svært ved at forestille dig at skrive uden adgang til nettet, men selve produktet, specialet, har i det store hele ikke ændret sig. Det gælder også for definitionen af et speciale, som kan koges ned til én ting: Hvilken karakter fik du?

I min optik er det lige så primitivt som at fortælle en ven, at man har fået en kæreste, og så blive spurgt, om vedkommende

er lækker. Relevant, ja måske, men på ingen måde et dækkende spørgsmål om vedkommende. På samme måde fortæller et speciale karakter heller ikke særlig meget om dig som *en fremtidig medarbejder* eller *kollega*. Og det er vel trods alt derfor, du tager en uddannelse og skriver et speciale. For at få papir på, at du har opnået nogle kompetencer og er i stand til at være velfungerende på en arbejdsplads. Men hvorfor er det så, at du bliver testet i, om du er god nok til at fortsætte med at studere? For det er i sandhed, hvad et speciale er. En test for at se, om du kan klare dig som forsker og skrive en ph.d. Lidt ligesom din bacheloropgave, der i det store hele blot var et halvt speciale, som testede, om du kunne færdiggøre dig og blive klar til endnu en akademisk boss fight.

Er det ikke på tide, at studerende oplever de forandringer og den innovation, som nogle af de studerende bliver undervist i? Skal vi virkelig stadig køre rundt i hestevogne, blot nu med varme i sæderne, mens erhvervslivet gerne ser, vi havde lært at køre bil, navigere rundt og også gerne nå hurtigere frem end konkurrenterne?

Når jeg har valgt at skrive en bog om at booste din speciale-skrivning, er min motivation, at det er en bog, jeg ville ønske, jeg kunne have læst, da jeg skrev speciale. Ikke ud fra hvad jeg vidste dengang, men hvad jeg lærte i månederne og årene efter at have skrevet mit speciale. Viden, jeg ikke blev fortalt og ikke har kunnet finde samlet eller kommunikeret stærkt nok andre steder, da jeg studerede. Og ikke har kunnet finde efterfølgende. Derfor er denne bog også til dig. Dig, der sidder og småklukker, når du hører historier om, at man i samme hjem engang ikke kunne gå på nettet og tale i fastnettelefon på samme tid, fordi det kørte på samme forbindelse. Bogen er også til dig, der egentlig ser frem til at skrive speciale, men også frygter, du kommer til at lide den samme skæbne som normen. Til dig, der frygter, du ikke bliver færdig til tiden. Til dig, der frygter, at du stresser under hele forløbet, og at du ender med aldrig at komme til at bruge dit speciale. Og at du, selvom du forlænger og får den højeste ka-

rakter, aldrig nogensinde kommer til at skulle bruge din karakter og derfor ikke bliver belønnet for de ekstra måneders arbejde du lagde til noget som helst. Frygter, at du inderst inde godt vidste, at den traditionelle måde og den normale rute ikke var optimal, og godt havde hørt om en smutvej, men ikke vidste, hvor den var, og ikke havde tid eller overskud til at finde den.

Nu har du fundet smutvejen, og det første, du skal huske på i forbindelse med dit speciale, er, at normer, regler og anbefalinger ikke er det samme. Det er *anbefalet*, at du inkluderer primærdata i dit speciale, men det er ikke en *regel* (undersøg gerne lige selv, om det virkelig er sådan i forhold til dit speciale på dit universitet), og det er en *regel*, at du skal aflevere inden en specifik dato, men der står ingen steder, at du godt må være færdig før.

Det er desuden ikke forbudt at afklare, hvad du gerne vil skrive om i 1. semester på kandidaten, finde et matchende speciale – hvad jeg kalder for et dobbeltgængerspeciale (et speciale med en problemstilling, der ligner din) – og så lave et groft udkast af, hvordan dit speciale skal se ud. Det kommer med nogle risici, men der er ikke en regel, der siger, at det må du ikke, på samme måde som der ikke var regler, der påbød, at der *skulle* være klovnene og dyr i cirkus. Det var blot en norm.

I *Specialebooster* kigger vi først og fremmest på normen og prøver at forstå, hvorfor den er så absurd indgroet blandt studerende, undervisere og på universiteter. Du får indblik i, hvad det betyder at holde fast i traditionerne, men bestemt også, hvad du vinder ved at gøre tingene anderledes – uden at bryde nogen regler vel at mærke. Du vil lære, hvorfor du skal tænke *hastighed* og *læsere* som den virkelige valuta fremfor karakterer for at få den bedste start på din karriere. Og så selvfølgelig hvilke tanker du skal gøre dig omkring det at vælge et emne, som giver dig den ønskede karrierestart. Men ... det kræver altså, at du udfordrer normerne og ser på de muligheder, der ikke er skrevet ned.

Lad mig starte med at stille et simpelt spørgsmål: Er det muligt at lave bedre produkter, hvis man arbejder hurtigere end gen-

nemsnittet? Tid er en samarbejdspartner, der skal tøjles stramt. Slipper man kontrollen og styringen over tiden, går det galt. For sandheden er, at det *er* muligt at opnå noget stort på kort tid. Lad mig give dig et par eksempler på henholdsvis at arbejde mod normen, hvad tid angår, og hvordan at bruge for lang tid kan spolere et projekts succes.

I Hollywood tager det normalt 106 dage at filme en film plus 301 dage i postproduktion. Da Sofia Coppola i 2003 lavede filmen *Lost in Translation*, der i dag anses som et mesterværk, var det på baggrund af en idé, som hun i udførelsen planlagde minutøst, og hun omgav sig med de rette dygtige mennesker, hun stolede på. Filmen blev optaget i Japan, og det tog blot 27 dage at filme alle scenerne og yderligere 43 dage at redigere, klippe, og hvad der nu ellers er en del af postproduktion. *Lost in Translation* kostede kun 4 millioner dollars at lave og omsatte for godt 118 millioner dollars – plus den blev nomineret til fire Oscars, vandt én samt fik 97 andre filmpriser. Konklusion: Filmen virkede, fordi den var godt planlagt, skåret ind til benet og målrettet eksekveret, og den er et bevis på, at mesterværker godt kan skabes uden at overholde normerne.

Modsat kan det at bruge for lang tid ende katastrofalt. Det var, hvad der skete for bandet Guns N' Roses, som i slutfirserne og starten af halvfemserne var et af de største bands på kloden. I 1997 planlagde forsanger Axl Rose et nyt Guns N' Roses-album, der fik arbejdstitlen *Chinese Democracy*. Albummet blev planlagt til udgivelse i 1999, men Axl Rose var så perfektionistisk og manglede overblik, afklaring og afgrænsning i forbindelse med sit projekt, at der gik hele 11 år, før *Chinese Democracy* udkom. Undervejs var alle medarbejdere i produktion og bandmedlemmerne skiftet ud, og der var blevet skrevet mere en 50 sange, fordi Axl Rose hele tiden ændrede stilen på albummet markant på grund af ny indflydelse og inspiration. Da det endelig udkom i 2008, havde det kostet mere end 14 millioner dollars at producere, og i forhold til Guns N' Roses' tidligere album, samt de

store forventninger og udgifter forbundet med indspilningen, blev *Chinese Democracy* et kæmpe flop – både hvad angår kvalitet og salgstal. Musikalsk er albummet gået i glemmebogen og huskes bedst for i årene inden sin udgivelse at blive omtalt som *the most expensive album never made*. Moralens er her, at selvom albummet blev udgivet, kunne den tid og de ressourcer, der blev brugt på det ene album, nok være brugt bedre – eventuelt på at færdiggøre det hurtigt og så arbejde på andre album.

Perfektionisme er ofte lig med usikkerhed i forklædning. Især når det er forbundet med en så stor usikkerhed om belønning eller afkast, som et speciale er. Læg dertil frygten for at skulle fortælle omverdenen, at man har fået en lav karakter for – eller dumpet – sit speciale. Alt det gør det nemt at retfærdiggøre at udskyde færdiggørelsen af sit speciale for at gøre det helt ”perfekt”. Husk blot dette: Dit speciale skal ikke vises til alverdens filmfestivaler eller afspilles millioner af gange på forskellige streamingservices. Formålet med dit speciale er, som jeg ser det, at få dig tættere på det job, du vil have, så du kan gå i gang med nye, spændende projekter i en betalt fuldtidsstilling, hvor du lærer og vokser mere, end du gør ved at fortsætte med at skrive på dit speciale. Og derfor skal du læse *Specialebooster*. Fordi den viser dig, hvordan du bruger både dit specialeforløb og selve dit speciale til at få dit ønskede job.

Hvem er bogen skrevet til?

De færreste studerende tænker over, at deres speciale skal betegnes som et forskningsprojekt. Eller rettere opfattes som en eksamen, hvormed man kan bevise, at man har, hvad det kræver for at blive en forsker og tage en ph.d. efterfølgende. Det er imidlertid under 10 procent af færdiguddannede kandidater, der bliver forskere efter studiet, og alligevel måles den sidste opgave, som *alle* studerende skal skrive, på ens fremtidige kompetencer til at blive forsker.

Specialebooster er skrevet til dig, der *ikke* skal være forsker

efter din uddannelse. Den henvender sig derimod primært til studerende på kandidatuddannelsen på landets universiteter. Uanset om du læser naturvidenskab, samfundsvidenskab, business, humaniora eller andet, vil du kunne bruge og drage nytte af bogen, fordi den lærer dig at vise dine evner til at arbejde effektivt og videregive din interesse fra dit speciale til virksomheder, der gerne vil ansætte folk med den interesse (og stærk arbejdsdisciplin). Bogen er også skrevet til de studerende, der er trætte af karaktærræset, fordi de godt ved, at karakterer betyder uendeligt mindre efter universitetet end inden universitetet.

Hvad kommer du til at lære?

A lot of judgement is just knowing what not to do in the first place.

- NAVAL RAVIKANT, amerikansk angel investor

I *Specialebooster* vil du lære, hvordan du kan aflevere et færdigskrevet speciale senest 100 dage efter den officielle startdato, så du dermed kan bevise, at du kan færdiggøre projekter hurtigt. Du lærer også, hvordan du bringer din viden ud til folk, der er interesseret i, hvad du har lært, og de overvejelser, du har gjort dig i forbindelse med specialet. Jeg har en kandidatgrad fra CBS i interkulturel markedsføring fra 2013. Også dengang var studerende irriterede over, at deres speciale havde en så lille indflydelse på deres karriere, og de ville ønske, de kunne have grebet det anderledes an og ikke spildt så meget tid. Det gode er, at det ikke kræver superkræfter at skrive sit speciale hurtigt. Det hele ligger i at være overbevist om, at det *kan* lade sig gøre, og derefter en forståelse for, hvordan det skal og kan gøres.

Jeg vil desuden lære dig, hvordan du bedre vælger at skrive om noget, der kan hjælpe dig i det job, du ønsker dig. Det kræver først og fremmest, at dit speciale skal afspejle, hvordan du arbejder, og hvor du vil arbejde.

Som specialestuderende har du et valg. Du kan skrive dit speciale med fokus på at få den bedste afslutning på dit studie. Det kan koges ned til, at du vil have den højeste mulige karakter på dit eksamenspapir og afgangsdiplom, som er den ønskede afslutning for de fleste oven på deres lange akademiske karriere. Alternativt kan du se på dit speciale som en mulighed for at skabe en endnu bedre start på din karriere, hvor du går målrettet efter et specifikt job.

Fejlagtigt tror mange studerende, at disse to tilgange er de samme. At en høj karakter for specialet er adgangsgivende til en bred vifte af interessante om end udefinerede jobs. Og det giver mening, at mange tror det. Det fortæller deres erfaring dem, da det var deres karakterer, der erklærede dem egnede til gymnasiet. Det var det hårde arbejde med at få de høje karakterer i gymnasiet, der fik dig ind på universitetet.

Der *var* engang, hvor høje karakterer for et speciale havde en værdi, fordi at tage en længerevarende uddannelse var noget for de særlige. Derfor gav det mening at fortsætte med at skrive på det, til man var bedre sikret på at få topkarakter. Sådan har det været. I det tidligere årtusinde. I dag er der langt mellem arbejdsgivere, der nærstuderer din karakter for dit speciale – uanset hvor længe du var om at skrive det, og til trods for at beskeden om karakterens vigtighed ikke har ændret sig.

Bevares. Du har sikkert hørt historier om venner, venners venner eller bekendte, der skrev et speciale, som skaffede dem et job. Hvad du derimod ikke hører meget om, er de tusindvis af nyuddannede – hvert år – der ikke får et job på baggrund af deres speciale – eller som aldrig nogensinde nævner deres speciale, hvad de fik i karakter eller karakterblad generelt, og alligevel får et job. Fordi arbejdsgiverne er ligeglade. Og derfor handler den her bog da heller ikke overhovedet om, hvordan du skriver den bedste indledning, eller fortæller noget som helst om formalia i forhold til specialer, eller hvordan du skriver dig til en topkarakter. Det er ikke min målsætning at give

dig den bedste slutning på dit studie, men den bedste start på din karriere.

Hvad tænker arbejdsgiverne?

Enhver opfatter grænser for sit eget synsfelt som grænserne for verden. Nogle gør ikke. Slut dig til dem.

– ARTHUR SCHOPENHAUER, tysk filosof og forfatter til *Verden som vilje og forestilling*

Jeg kan sige det kort og kontant. Dit speciale er med meget stor sandsynlighed relativt ligegyldigt for din fremtidige arbejdsgiver.

Forestil dig, at du er pladeselskabsejer. Du er ikke eksklusivt interesseret i rock som Guns N' Roses' musik, men er interesseret i musikere, der kan skrive, producere og færdiggøre plader – og som har stort potentiale for at kunne sælge plader. Hvordan reagerer du, når der kommer en musiker, som i sin ungdom har haft succes, men senere har vist sig besværlig at arbejde sammen med og ikke har kunnet gentage tidligere tiders succes? Du tøver formodentlig. Og du kigger på, hvem du ellers kunne indlede et samarbejde med. Det er nøjagtig det samme med arbejdsgivere. De spørger ikke ind til emne eller karakter for dit speciale, fordi de vitterlig er ligeglade. Succesfaktoren for et speciale er ikke en succesfaktor for en god ansættelse og et godt samarbejde. Arbejdsgivere ved det, fordi de selv har været i den situation eller kender hundredvis, der har. De ved, at de ikke har brugt deres speciale til at få et job. Arbejdsgivere ved også, at der de seneste år har været inflation i karakterer (ikke mine ord – men mange journalister og politikeres), og at få en topkarakter er unægtelig mindre imponerende, når en ud af seks får topkarakter på en syvtrinsskala. Et maraton bliver også mindre imponerende, hvis man gradvist forkorter længden og gør det overkommeligt for flere at færdiggøre løbet på under tre timer. Men den mindre værdsættelse af ens indsats er svær at forstå, hvis man stresser over sit studie for at få topkarakterer.

Selvfølgelig findes der eksempler på dimittender, der har fået et job på baggrund af deres speciale. De har nok arbejdet sammen med en virksomhed, fået job i en af de mest populære virksomheder eller været jurister. Men i Danmark er 99 procent af alle virksomheder SMV'er (små og mellemstore virksomheder). Jeg ved selvfølgelig ikke, hvor du kommer til at arbejde, og det gør du heller ikke. Jeg kan kun konkludere, at statistisk set er der 97-99 procents chance for, at du kommer du til at arbejde for en SMV-virksomhed, hvis du vil arbejde i Danmark. Det vil dermed sige, at du med meget stor sandsynlighed får job i en virksomhed, organisation eller forening, som er bedøvende ligeglad med dit speciales traditionelle værdier – medmindre du altså skriver om noget, der er relaterbart for den virksomhed, du søger job i. Hvis det ikke er relaterbart, så er det af ren høflighed, hvis de spørger ind til dit speciale eller din karakter. De er meget mere interesserede i, hvordan du kan hjælpe dem, end hvad du skrev om. Nøjagtig som en pladeselskabsejer er interesseret i den fremtidige succes, en ny musiker kan lave fremadrettet, fremfor fortidens succes og salgstal, medmindre fortidens resultater kan skabe fremtidige resultater. Og den kobling har et speciale ikke.

I øvrigt: En karriererådgiver i en af landets største a-kasser fortalte mig, at når de i C25-virksomheder og populære konsulenthuse spørger efter karakter, er det for at luge ud i dem, der ikke har fået høje karakterer, og på den måde gøre HR-medarbejdernes arbejde mere overkommeligt. Karakterer er ikke direkte et adgangskrav. Karaktergennemsnittet er et filter, som virksomheder, der får for mange ansøgninger, inklusive alle de useriøse ansøgninger, bruger for at reducere bunken af ansøgere, de skal gå igennem.

18 måneder om at løse en femmåneders opgave

Done is better than perfect.

– SHERYL SANDBERG, chief operating officer hos Meta

Selvom din kommende arbejdsgiver højst sandsynligt er ligeglad med produktet, altså dit speciale, kan de til gengæld godt være interesserede i din specialeproces. Det måtte en af mine venner fra Københavns Universitet lære på den hårde måde. Han havde igennem hele sit studie fået høje karakterer og var fast besluttet på, at det skulle han også have for sit speciale. Hans undervisere havde i løbet af hans uddannelse understreget, at karakterer var vigtige for at få et job inden for hans felt. Men i jagten på topkarakteren fik han stress. Han tog på i vægt og fik smerter i ryggen af at sidde og skrive så meget. Han var en selverklæret perfektionist, der hele tiden fandt undskyldninger til at forbedre sit speciale, og derfor endte han med at bruge mere end halvandet år på at skrive det. Og hans indsats gav pote. De 18 måneder blev konverteret til et 12-tal samt stor ros af vejleder og censor. ”Akademisk mesterværk” og ”dette speciale vil helt sikkert åbne muligheder” var blandt de kommentarer, der blev givet til specialeforsvaret, og det var da sikkert også rigtigt, hvis specialet var blevet skrevet inden for rimelighedens grænser. Men min ven havde været over 18 måneder om at skrive det. Mere end tre gange så lang tid som forventet.

Og det er altså problematisk, at uddannelser på ingen måde gør én klar til det virkelige liv. På universitetet indgår den tid, du bruger på at færdiggøre dit speciale, ikke i karakteren, men ude i den virkelige verden kan du ikke bruge over 18 måneder på et projekt, du oprindeligt kun havde fem måneder til at lave, uden at det får konsekvenser. Min ven blev mødt med en syndflod af afslag til de jobs, han søgte. For hvem vil ansætte en person med en track record, der afspejler, at han ikke kan færdiggøre en stor opgave til tiden? Det eneste sted, hvor man ikke rynker panden over en uhyre ineffektiv arbejdsproces, er i en administrativ stilling i det offentlige i en af landets kommuner, hvor der skal

udarbejdes rapporter. Og det var nøjagtig den type job, min ven fik efter mere end et år som frustreret arbejdsløs. Hans jobrolle og ansvar kom til at matche hans speciales produkt og proces, og han blev dermed et offer for, at han ikke vidste, at hans speciales skabelsesproces og arbejdsdisciplin ville kaste så lange skygger, at en arbejdsgiver ville tænke og frygte, at han også ville arbejde på samme måde, når han fik tilbudt et job.

Kig på dig selv. Har du lyst til at være i gruppe med en, der arbejder dobbelt så langsomt som dig? Nej, vel? Hvorfor skulle en arbejdsgiver så ville ansætte en, der er mere end dobbelt så lang tid om at færdiggøre en opgave som estimeret? Kunsten er at tænke, at noget er godt nok, tidligt i processen fremfor at frygte, at noget "ikke er godt nok", for sent i processen.

Hvor hurtig er hurtig?

The Stones took nine months to make a record; these guys took nine days — including mixing.

– GLYN JOHNS, tonemester på Led Zeppelins første album

Hvordan definerer man et hurtigt skrevet speciale? Det gør man, hvis det er skrevet og klar til aflevering hurtigere end normen, som er lige omkring 150 dage eller derover. Hvis du skriver et speciale, der er klar til indlevering efter 100 dage, er du næsten to måneder hurtigere end alle dem, der afleverer på det forventede tidspunkt. Det er dermed 33 procent af tiden, du har skåret fra.

Bare tanken om at udføre sådan en bedrift kan virke uvirkelig, men det bliver dog både realistisk og muligt, når man hører om flere, der gør det på langt under 100 dage. Der, hvor jeg lærte om at skrive specialet hurtigt og indse, at det var en mulighed, var i bogen *Lynspeciale* skrevet af Mette Bjørn. *Lynspeciale* kan du læse på under to timer, og du bør læse den, straks efter at du har læst denne bog.

Mette Bjørn skriver om adskillige studerende, inklusive sig selv, der skrev deres speciale på 3-6 uger. En af dem er Sofie Münster, forfatter til adskillige bøger, blandt andet *Klog er noget, man øver sig på*, og grundlægger af Nordic Parenting. Sofie Münster skrev sit speciale på tre uger – ikke måneder – og hun skrev det i sin sommerferie ifølge sin profilside på Berlingske. I den profil står der ikke noget om, hvad hun fik i karakter, eller hvad hun skrev om, men det er heller ikke det vigtige. Det vigtige er, at artiklens skribent ikke har skrevet om det eller undret sig over det. Jeg tænker, det er, fordi emne og karakter ikke er særlig interessant, men det er derimod den imponerende bedrift at skrive sit speciale hurtigt, og derfor blev det fremhævet.

Nu siger jeg ikke, at du absolut skal skrive dit speciale i din sommerferie, men det er da tankevækkende at høre, at det er muligt at skrive et speciale på tre uger, som er godt nok til at bestå – ligesom bandet Led Zeppelin kunne indspille deres klassiske debutalbum på ni dage, hvor de fleste andre bruger måneder og endda år på at skabe uforglemmelige og middelmådige musikalbum. Og der er masser af andre eksempler på folk, der får færdiggjort et produkt hurtigere, end de fleste overhovedet troede var muligt, og dermed imponerer deres omverden. Ligesom du vil kunne vise en arbejdsgiver, at du kan skabe resultater på kort tid, hvis de giver dig muligheden for at gøre det.

Den virkelige trussel

For mange studerende er frygten for at dumpe og den efterfølgende ydmygelse det, der fylder mest i hovedet. Ja, man kan gå op igen, men det er stadig med et nederlag i rygsækken samt en usikkerhed om, at man kan dumpe igen anden gang. Jeg vil dog tillade mig at nedtone denne frygt og sige, at hvad du virkelig burde frygte i forbindelse med at skrive dit speciale, er at bruge *mindst* fem måneder på at skrive et projekt på fuldtid, få en topkarakter, men så derefter opleve, at dit speciale aldrig no-

gensinde bliver nævnt igen. At det ikke bliver taget i betragtning til dit første job. Det bliver en stort anlagt forestilling, der ikke sælger nogen billetter. En butik uden kunder. En sang, som folk aldrig hører, fordi de ikke ved, den eksisterer. Og det er nøjagtig normen for størstedelen af alle specialer. To læsere, der aldrig skænker det en tanke igen, når først det er blevet voteret.

Den bedste måde at undgå, at dit speciale går i de ukendtes specialegrav, er ved at fokusere på, hvordan du kan bruge dit speciale som bro til det job, du vil have. Det er blandt andet ved at skrive det på en måde, en arbejdsgiver er imponeret over. Det vil sige hurtigere end forventet.

Et kig på dig selv

Lad os lige prøve at tage temperaturen på dig og dine formodede evner og overbevisning om, at du kan specialebooste, altså skrive dit speciale på under 100 dage og nå ud til over 1.000 læsere. På en skala fra 1 til 10 hvor stor er sandsynligheden så for, at du kan skrive dit speciale færdig på under 100 dage? 1 er *på ingen måde muligt*, og 10 er *det gør jeg selvfølgelig*. Hvor ville du placere dig selv? Brug gerne lidt tid til at tænke over svaret.

Dit svar:

Når du har svaret, så stil dig selv endnu et spørgsmål: Hvorfor gav du ikke dig selv en *lavere* værdi på skalaen fra 1 til 10?

Hvis du skrev 2-4, har du været usikker, men stadig ikke afvisende over for, at det kan lade sig gøre. Du har altså en eller flere overbevisninger om, at du kan skrive dit speciale på under 100 dage, uanset hvor på skalaen du har placeret dig selv. Gør nu dig selv den tjeneste at tage et stykke papir frem, og skriv de argumenter ned, som du har for, at det *kan* lade sig gøre. På den måde øger du din overbevisning om, at du får succes og kommer i mål på under 100 dage.

En bog, du bør anskaffe dig

Min egen interesse og umiddelbare opdagelse af, at man kunne skrive et speciale hurtigere, skete som tidligere nævnt, da jeg faldt over en artikel, der nævnte Mette Bjørns bog *Lynspeciale*. Jeg anskaffede mig bogen samme dag og læste den med det samme. Den bog ændrede fuldstændig mit syn på specialet. Et syn, der var domineret af tilgange baseret på *Den gode opgave* af Lotte Rienecker og Peter Stray Jørgensen og lignende bøger om traditionelle tilgange til specialet. Bøger, som jeg havde brugt til min bachelor og fundet brugbare og gode at have ved hånden.

Jeg mener stadig, du bør have *Den gode opgave* lige ved hån-

den, men kun i tilfælde af nødsituationer. For hvis du skal skrive dit speciale på under 100 dage, skal du give slip på den akademiske sutteflaske og klippe navlestrengen til de gammeldags metoder. De vil kun bremse dig og få dig til at lave dit speciale som alle andre. Det er selvfølgelig fint nok at kunne slå op i de traditionelle bøger om opgaveskrivning, når du kløjes i at skrive et specifikt afsnit eller har et andet specifikt spørgsmål, men som hovedbudskab mener jeg, at sådanne bøger lærer dig det forkerte. De lærer dig at skrive et speciale målrettet mod studieafslutning og starten som forsker, og dit mål er at få et job. Derfor undrer og irriterer det mig også, at *Lynspeciale* ikke ligger på bestsellerlisten, når specialeperioden går i gang hvert år – det fortjener den. Forfatteren Mette Bjørn skrev sit speciale på fem uger og fik 10 i karakter, og i bogen fortæller hun om, hvordan hun gjorde, ligesom hun kommer med gode cases om andre, der også har skrevet specialet på langt under 100 dage. Jeg mener, at *Lynspeciale* burde have skabt en regulær specialerevolution blandt universitetsstuderende, og jeg anbefaler dig naturligvis at anskaffe den, da den som isterninger i en kold drink supplerer denne bog i forhold til at skrive dit speciale på under 100 dage.

Gør konkurrencen ligegyldig

Du og alle dine medstuderende, nu og tilbage i tiden, har skullet skrive speciale med stort set samme regler for længde, opbygning og deadline. Så hvad kan du gøre for at få dit speciale til at skille sig ud? For at kunne bruge dit speciale til at imponere en arbejdsgiver og øge chancen for, at samme arbejdsgiver lærer om dig igennem specialet?

For at finde ud af det skal du tænke som Peter Thiel, medstifter af PayPal og første eksterne investor i Facebook. Peter Thiel hævder, at konkurrence er for tabere. I en video på YouTube, *Competition is for losers*, beskriver han, hvordan en virksomhed skaber værdi, og at der er to former for virksomheder: dem i

fuldkommen konkurrence og dem i monopol. Fuldkommen konkurrence er en sushirestaurant på Frederiksberg eller en bar i Jomfru Ane Gade. De er nemme at åbne, men også lette at kopiere, hvormed de slås på lige fod med alle andre lignende sushirestauranter eller barer. I den modsatte ende er monopoler, som i højere grad opfordrer til innovation og har større chance for en stabil og langsigtet planlægning, for eksempel Google. Peter Thiels pointe er blandt andet, at en sushirestauratør ofte vil tro, hans restaurant kan skille sig ud ved at have lavere priser eller en ”meget unik” menu, men i realiteten er han forblændet af sin restaurants nærmest fuldstændige lighed med 99 procent af alle de andre sushirestauranter. Jeg tror, at studerende falder i den samme gryde, til trods for at emnerne, de skriver om i deres specialer, er forskellige. Dit speciale skal ikke ud og i fuldkommen konkurrence. Det er stadig bare et speciale, som ingen læser, fordi de ikke bliver brugt som sammenligningsgrundlag mellem dig og en ansøger til et job. Ingen med en sund fornuft kommer i hele deres liv til at læse to specialer ud over dem, der bliver betalt for det. Og da slet ikke den arbejdsgiver, du prøver at imponere med dit speciale og din karakter.

I stedet skal du opfatte og bruge dit speciale, så det mere er som et monopol, der både imponerer og når ud til den ønskede målgruppe, nemlig arbejdsgivere i den branche, du gerne vil arbejde i. Det kan du gøre på to en halv måde:

- Hastighed – skriv dit speciale hurtigere, og imponer med processen fremfor produktet, om end produktet stadig skal være okay.
- Antal relevante læsere – få langt flere relevante læsere ved at ændre mediet fra en 80-siders akademisk rapport til noget, folk gider læse, se eller høre om.

Og den halve mulighed:

- Skriv dit speciale sammen med en virksomhed. En undersøgelse blandt 100 studerende viste, at 95 procent af dem gerne ville skrive med en virksomhed, men at blot 25 procent fandt en at skrive med. At arbejde sammen med en virksomhed er en fremragende måde at give sit speciale mere værdi på, og jeg ser det som det bedste alternativ til at specialebooste, men også det eneste alternativ. Bemærk dog, at hvis du skriver dit speciale med en virksomhed, vil du med stor sandsynlighed ikke kunne nå de over 1.000 læsere, som denne bog også handler om, da du kommer til at underskrive en kontrakt om, at du ikke må dele din viden. Det vil sige, at dit speciale heller ikke bliver gjort tilgængeligt på dit universitets specialedatabase, så derfor er det at skrive sammen med en virksomhed heller ikke en del af denne bog.

Forældet målestok for succes

If you want something new, you have to stop doing something old.

– PETER DRUCKER, time management-ekspert

Som jeg kort var inde på i indledningen, var der engang, hvor specialet virkelig betød noget. Jeg er ikke så gammel (fra 1984), men gammel nok til at huske dengang, et speciale var noget, som kun fåtallet var dygtige nok til at kunne gennemføre, og endnu færre fik topkarakter i. Men det er fortid. Den traditionelle tilgang, tankegang og mål på et speciales succes er forældet, og det er for mig som at høre på en erfaren brugtvognssælger, når de ansatte på landets universiteter taler om specialets mulighed for at føre til et fantastisk job, fordi arbejdsgivere angiveligt skriger efter studerende, der kan skrive et speciale. Og det er ikke bare noget, jeg tænker. Årlig sæsonjournalistik og undersøgelser viser

også, at det ikke længere er tilfældet, og uddannelser og specialevejledere, der med stolthed holder fast i specialetraditionerne, ender med at lyde som en forhistorisk elektronikbutiksejer, der stadig er fascineret af DVD'ens fordele i forhold til VHS og samtidig uvidende om nutidens streamingmuligheder. Og jeg skriver dette vel vidende, at du måske ikke har kendskab til hverken VHS eller DVD, hvilket blot understreger min pointe – ting ændrer sig hurtigt, og mange ting skal og bør fornyes for at tilpasse sig til en hurtigtbevægende verden.

Den indsats, tid og kræfter, studerende lægger i specialet, stemmer ikke længere overens med den belønning, man får ud af det. Et speciales formål – virker det til – er at blive skrevet og vurderet, men ikke læst eller brugt. Som jeg ser det, er specialet lidt en øvelse i at grave et hul med specifikke dimensioner, der skal følge nogle krav til brug af den rigtige skovl, og hvordan du bruger skovlen. Men det bliver ikke vurderet, hvor *hurtigt* du graver hullet, eller om du gør det på en anderledes om end vel-fungerende måde. Heller ikke hvad du vælger at gøre med hullet, efter at det er gravet færdigt. Kun dine evner til at grave et hul efter nogle retningslinjer.

Men et speciale bør ikke kun være en opgave, hvor det gælder om at få en vurdering på en skala. Specialet har mange muligheder for at blive brugt til at demonstrere dine evner som produktmanager og procesmanager med den rette viden. Det er også en fremragende mulighed for at opbygge et personligt brand til at målrette din karrierestart. Det kræver dog, at du ser på dit speciale med helt nye øjne og er fuldstændig ligeglad med, hvordan andre klarer sig, eller hvordan de skriver deres speciale. Bare fordi feltet falder tilbage, er det ikke ensbetydende med, at du skal tro, det er det rette at gøre. Tværtimod. Det er vigtigt at forstå, at når du specialebooster, konkurrerer du ikke mod andre. Det behøver du ikke, så derfor behøver du heller ikke at bekymre dig om, hvorvidt andre får højere karakter. Du er ikke med i den konkurrence.

De rette valg hjælper dig på vej

Hvis du har gået til musikundervisning i folkeskolen, ved du også, at din musikunderviser kunne gøre sit arbejde bedre og lære dig langt mere, hvis du havde øvet dig på dit instrument siden seneste undervisning og lært, hvad du skulle til næste undervisningstime. Ligeledes er der også nogle valg, du bør træffe, og ting, du bør gøre, for at denne bog kan hjælpe dig med at nå målene om at skrive dit speciale på under 100 dage og få over 1.000 mennesker til at læse det. Valgene er ikke absolut nødvendige for at få succes, men på samme måde som du i realiteten godt kan gennemføre et maraton i højhælede sko, er højhælede sko ikke optimale at løbe i, uanset hvor godt du synes, du ser ud. Jeg vil dog anbefale, at du følger nedenstående retningslinjer så meget som muligt – og så mange af dem, du kan, for at få mest mulig succes som speciale-booster. Senere i bogen får du en uddybning af de enkelte punkter.

- Skriv dit speciale alene.
- Skriv ikke speciale for at få den højeste karakter, men for at få et specifikt job.
- Vælg at skrive om et emne, som du allerede har beskæftiget dig med i en eller flere opgaver i løbet af dit studie. Gerne et emne, du har stort kendskab til og interesse for, og som også peger i retning af din ønskede karrierestart.
- Fjern alle intentioner, ønsker og overbevisninger om, at du skal, vil eller behøver at skrive et speciale, der er originalt eller revolutionerende.
- Vær indforstået med, at det er dig, der skal arbejde for at sprede kendskabet til dit speciale.
- Gå ikke i panik, hvis du allerede har under 100 dage, indtil du officielt skal aflevere dit speciale. Det er en stor fordel, at du kan gå i gang så tidligt som muligt, men ikke en nødvendighed.
- Og vigtigst af alt: Vid, hvilken branche og jobfunktion du gerne vil ansættes i, når du er færdig med studiet.

Uddybning af sidste punkt

Du får mest ud af *Specialebooster*, hvis du også har læst og fulgt min bog *Studiebooster*, men på samme måde, som du godt kan se tredje film af en trilogi uden at have set de to første og stadig være underholdt, kan du sagtens nøjes med denne bog. I *Studiebooster* er det primært afsnittet om karrierestartsafklaring, der vil hjælpe dig i forhold til specialet, da det er nødvendigt, at du er afklaret med, hvor du gerne vil starte din karriere. Her tænker jeg, hvor i landet du gerne vil arbejde (hvis det er i Danmark), hvilken konkret branche du gerne vil starte i, og i hvilken jobfunktion du ser dig selv. Jo mere præcis og konkret du er, jo bedre. Og den vigtigste afklaring er, at du ved, hvilken branche du vil starte med at arbejde i. Et godt speciale er et speciale, som din ønskede arbejdsgiver kan relatere til og have professionel interesse i. Med det rette speciale kan du imponere en potentiel arbejdsgiver. Ikke nødvendigvis med det, du har skrevet, men med *hvorfor* du har valgt at skrive om det emne, du har.

Hvad er *dine* tanker om et speciale?

If it doesn't matter in five years, it doesn't matter.

– GEORGIA HOLT, amerikansk sanger, skuespiller og model
(og Chers mor)

Planten, der hedder *Amorphophallus titanum* på latin og oversat fra oldgræsk betyder den formløse falloskæmpe, kaldes på dansk ligblomsten. Ligblomsten kan blive op til 3,5 meter høj og går typisk kun i flor én gang hvert 30-40 år. Når den så endelig åbner sig, er den åben i tre dage, hvor du kan se dens farver og skønhed. Herefter kollapseder den på grund af sin egen vægt.

Der er unægtelig en noget skæv humor hos moder natur, når hun skaber en plante, der venter 30-40 år, før den kan vise sin storhed for derefter at dø et par dage senere grundet manglende flowerpower. Hvis ligblomsten skulle have mere værdighed og

give folk, der elsker blomster og planter, mere tid til at nyde den, burde man stille to spørgsmål: Hvad kan man gøre, for at blomsten springer ud tidligere? Og hvordan sørger man for, at den er i flor i længere tid? Det samme gælder for dit speciale. Hvis dit speciale ikke skal begå harakiri efter votering, er du nødt til at ændre de rammer, du skriver det i. Hvis du vil have anderledes resultater, må du stille anderledes spørgsmål, men de typiske spørgsmål, der er med til at lægge fundamentet for ens speciale, er dog ofte studieafslutningsorienterede. De spørgsmål, man bliver anbefalet fra studiet, lyder ofte noget a la:

- Hvad skal jeg skrive om?
- Hvilket fag skal jeg skrive i?
- Skal jeg skrive alene eller sammen med andre?
- Hvordan får jeg fat i den rette vejleder?
- Skal jeg skrive om noget, jeg kender, eller skrive om noget nyt, hvor jeg kan fordybe mig?
- Skal jeg skrive hjemme, på en læsesal, leje et kontor eller et andet sted?
- Skal jeg skrive sammen med en virksomhed, og hvordan finder jeg en?
- Hvordan kan jeg bruge mit speciale til få et job? (Nå ja. Skriv med en virksomhed. Gokkelokke).

Dette er nogenlunde de typiske spørgsmål, som studerende stiller sig selv, inden de går i gang. De stemmer overens med, hvad studerende gerne vil have svar på for at skrive et godt speciale. Og hvis det er de spørgsmål, du har, så ender du med et traditionelt speciale, der får sine maksimum 60 minutes of fame and flourish ved det grønne bord, hvorefter det visner og bliver glemt. *Du* bliver fejret samme aften for at have skrevet et speciale og for at have afsluttet din uddannelse, og derefter hører dit speciale til i fortiden på universitetet.

Kvaliteten af dit liv afhænger af de spørgsmål, du stiller.

– TONY ROBBINS, amerikansk coach

Jeg vil derfor mene, at listen med specialespørgsmål skal opdateres. Her er nogle forslag til tilføjelser.

- Hvad definerer et godt speciale, hvis du ikke må måle det på den karakter, du får?
- Hvad definerer et succesfuldt speciale?
- Hvad definerer et forfejlet speciale?
- Hvordan kan jeg bruge specialet til opbygge min egen identitet?
- Hvordan laver jeg et speciale på halv tid?
- Hvordan sørger jeg for, at der er flere end min underviser og censor, der læser *om* mit speciale? (Husk på, at du ikke kan forvente, at nogen gider læse dit speciale. Men at læse *om det* er noget andet).
- Hvordan kan jeg bruge mit speciale som bro til den start på min karriere, som jeg ønsker?
- Hvad forventer jeg, der vil ske, når jeg har modtaget min karakter, og jeg får den højeste karakter/en mellemkarakter/en lav karakter ... eller jeg dumper?
- Har jeg overvejet, hvor vigtigt mit speciale er for, at jeg får det job, jeg gerne vil have?
- Hvem er den type arbejdsgiver, jeg gerne vil ansættes af, og hvordan vil vedkommende finde mit speciale interessant og overveje at ansætte mig på baggrund af mit speciale?
- Forventer jeg, at mit speciale vil være vigtigt for min karriere om fem år? Hvad med om et år? Hvad med om en måned? Hvad med dagen efter at jeg har bestået?
- Hvis jeg indser, at det ikke har nogen værdi, bør det så have indflydelse på hele specialeforløbet og indhold?

Ved at stille dig selv flere spørgsmål som disse tvinger du dig selv til at gribe dit speciale anderledes an og give det et karrieremæssigt mål og formål. Derudover er det værd at se på, hvad det er for nogle fejl, de fleste specialestuderende begår, og hvorfor de bliver ved med at begå de samme fodfejl. For det gør de. Men kender de specialestuderende overhovedet fodfejlene, og har de tænkt over måder, hvorpå de kan undgå dem? Du kan komme fodfejlene i forkøbet ved at stille følgende spørgsmål:

- Hvorfor er der så få, der bliver færdige med deres speciale til tiden?
- Hvorfor stresser så mange over deres speciale?
- Hvor mange tænker en decideret efter-studiet-direkte-i-job-strategi ind i deres speciale?
- Hvad er de mest typiske frustrationer, studerende oplever i forbindelse med specialet?
- Hvor mange kender du, der har forlænget deres speciale og undskyldt det med, at de ville lave specialet endnu bedre (eller at det skyldtes, at de var perfektionistiske)?
- Hvor mange kender du, der kan retfærdiggøre at forlænge deres studie på grund af at have fået et fantastisk job som direkte følge af at udskyde aflevering og et bedre speciale?
- Hvorfor er der ikke flere historier om folk, der har opnået noget uventet eller stort som følge af at have skrevet et speciale, de fik topkarakterer for?
- Hvor mange kender du egentlig, der har fået et job på baggrund af deres speciale, uden at de har gjort en målrettet indsats, der strakte sig ud over, hvad der var forventet af dem fra universitetets side?

Det er nemt at drage hurtige konklusioner, der involverer at bebrejde andre eller omstændighederne for manglende succes med specialet. Som jeg ser det, er det i langt de fleste tilfælde decideret manglende planlægning, manglende fokus og pludselig lyst

til eller behov for at skifte spor – nøjagtig som det var tilfældet med Axl Rose fra Guns N' Roses og *the most expensive album never made*. Universiteterne er dog ikke uskyldige. De insisterer på at fastlåse specialet som en ”skal du være forsker?”-øvelse med den undskyldning, at det gavner alle studerende at lave en øvelse, hvor beskrivelsen og kravene til specialet stort set matcher det, de gjorde to år forinden med bacheloropgaven, der blot var halvt så stor og gav halvt så mange point. Og med det i mente så lad mig i næste kapitel præsentere dig for nogle fakta om specialet, du måske ikke kender.

fuldkommen konkurrence og dem i monopol. Fuldkommen konkurrence er en sushirestaurant på Frederiksberg eller en bar i Jomfru Ane Gade. De er nemme at åbne, men også lette at kopiere, hvormed de slås på lige fod med alle andre lignende sushirestauranter eller barer. I den modsatte ende er monopoler, som i højere grad opfordrer til innovation og har større chance for en stabil og langsigtet planlægning, for eksempel Google. Peter Thiels pointe er blandt andet, at en sushirestauratør ofte vil tro, hans restaurant kan skille sig ud ved at have lavere priser eller en ”meget unik” menu, men i realiteten er han forblændet af sin restaurants nærmest fuldstændige lighed med 99 procent af alle de andre sushirestauranter. Jeg tror, at studerende falder i den samme gryde, til trods for at emnerne, de skriver om i deres specialer, er forskellige. Dit speciale skal ikke ud og i fuldkommen konkurrence. Det er stadig bare et speciale, som ingen læser, fordi de ikke bliver brugt som sammenligningsgrundlag mellem dig og en ansøger til et job. Ingen med en sund fornuft kommer i hele deres liv til at læse to specialer ud over dem, der bliver betalt for det. Og da slet ikke den arbejdsgiver, du prøver at imponere med dit speciale og din karakter.

I stedet skal du opfatte og bruge dit speciale, så det mere er som et monopol, der både imponerer og når ud til den ønskede målgruppe, nemlig arbejdsgivere i den branche, du gerne vil arbejde i. Det kan du gøre på to en halv måde:

- Hastighed – skriv dit speciale hurtigere, og imponer med processen fremfor produktet, om end produktet stadig skal være okay.
- Antal relevante læsere – få langt flere relevante læsere ved at ændre mediet fra en 80-siders akademisk rapport til noget, folk gider læse, se eller høre om.

Og den halve mulighed:

- Skriv dit speciale sammen med en virksomhed. En undersøgelse blandt 100 studerende viste, at 95 procent af dem gerne ville skrive med en virksomhed, men at blot 25 procent fandt en at skrive med. At arbejde sammen med en virksomhed er en fremragende måde at give sit speciale mere værdi på, og jeg ser det som det bedste alternativ til at specialebooste, men også det eneste alternativ. Bemærk dog, at hvis du skriver dit speciale med en virksomhed, vil du med stor sandsynlighed ikke kunne nå de over 1.000 læsere, som denne bog også handler om, da du kommer til at underskrive en kontrakt om, at du ikke må dele din viden. Det vil sige, at dit speciale heller ikke bliver gjort tilgængeligt på dit universitets specialedatabase, så derfor er det at skrive sammen med en virksomhed heller ikke en del af denne bog.

Forældet målestok for succes

If you want something new, you have to stop doing something old.

– PETER DRUCKER, time management-ekspert

Som jeg kort var inde på i indledningen, var der engang, hvor specialet virkelig betød noget. Jeg er ikke så gammel (fra 1984), men gammel nok til at huske dengang, et speciale var noget, som kun fåtallet var dygtige nok til at kunne gennemføre, og endnu færre fik topkarakter i. Men det er fortid. Den traditionelle tilgang, tankegang og mål på et speciales succes er forældet, og det er for mig som at høre på en erfaren brugtvognssælger, når de ansatte på landets universiteter taler om specialets mulighed for at føre til et fantastisk job, fordi arbejdsgivere angiveligt skriger efter studerende, der kan skrive et speciale. Og det er ikke bare noget, jeg tænker. Årlig sæsonjournalistik og undersøgelser viser

også, at det ikke længere er tilfældet, og uddannelser og specialevejledere, der med stolthed holder fast i specialetraditionerne, ender med at lyde som en forhistorisk elektronikbutiksejer, der stadig er fascineret af DVD'ens fordele i forhold til VHS og samtidig uvidende om nutidens streamingmuligheder. Og jeg skriver dette vel vidende, at du måske ikke har kendskab til hverken VHS eller DVD, hvilket blot understreger min pointe – ting ændrer sig hurtigt, og mange ting skal og bør fornyes for at tilpasse sig til en hurtigtbevægende verden.

Den indsats, tid og kræfter, studerende lægger i specialet, stemmer ikke længere overens med den belønning, man får ud af det. Et speciales formål – virker det til – er at blive skrevet og vurderet, men ikke læst eller brugt. Som jeg ser det, er specialet lidt en øvelse i at grave et hul med specifikke dimensioner, der skal følge nogle krav til brug af den rigtige skovl, og hvordan du bruger skovlen. Men det bliver ikke vurderet, hvor *hurtigt* du graver hullet, eller om du gør det på en anderledes om end vel-fungerende måde. Heller ikke hvad du vælger at gøre med hullet, efter at det er gravet færdigt. Kun dine evner til at grave et hul efter nogle retningslinjer.

Men et speciale bør ikke kun være en opgave, hvor det gælder om at få en vurdering på en skala. Specialet har mange muligheder for at blive brugt til at demonstrere dine evner som produktmanager og procesmanager med den rette viden. Det er også en fremragende mulighed for at opbygge et personligt brand til at målrette din karrierestart. Det kræver dog, at du ser på dit speciale med helt nye øjne og er fuldstændig ligeglad med, hvordan andre klarer sig, eller hvordan de skriver deres speciale. Bare fordi feltet falder tilbage, er det ikke ensbetydende med, at du skal tro, det er det rette at gøre. Tværtimod. Det er vigtigt at forstå, at når du specialebooster, konkurrerer du ikke mod andre. Det behøver du ikke, så derfor behøver du heller ikke at bekymre dig om, hvorvidt andre får højere karakter. Du er ikke med i den konkurrence.

De rette valg hjælper dig på vej

Hvis du har gået til musikundervisning i folkeskolen, ved du også, at din musikunderviser kunne gøre sit arbejde bedre og lære dig langt mere, hvis du havde øvet dig på dit instrument siden seneste undervisning og lært, hvad du skulle til næste undervisningstime. Ligeledes er der også nogle valg, du bør træffe, og ting, du bør gøre, for at denne bog kan hjælpe dig med at nå målene om at skrive dit speciale på under 100 dage og få over 1.000 mennesker til at læse det. Valgene er ikke absolut nødvendige for at få succes, men på samme måde som du i realiteten godt kan gennemføre et maraton i højhælede sko, er højhælede sko ikke optimale at løbe i, uanset hvor godt du synes, du ser ud. Jeg vil dog anbefale, at du følger nedenstående retningslinjer så meget som muligt – og så mange af dem, du kan, for at få mest mulig succes som speciale-booster. Senere i bogen får du en uddybning af de enkelte punkter.

- Skriv dit speciale alene.
- Skriv ikke speciale for at få den højeste karakter, men for at få et specifikt job.
- Vælg at skrive om et emne, som du allerede har beskæftiget dig med i en eller flere opgaver i løbet af dit studie. Gerne et emne, du har stort kendskab til og interesse for, og som også peger i retning af din ønskede karrierestart.
- Fjern alle intentioner, ønsker og overbevisninger om, at du skal, vil eller behøver at skrive et speciale, der er originalt eller revolutionerende.
- Vær indforstået med, at det er dig, der skal arbejde for at sprede kendskabet til dit speciale.
- Gå ikke i panik, hvis du allerede har under 100 dage, indtil du officielt skal aflevere dit speciale. Det er en stor fordel, at du kan gå i gang så tidligt som muligt, men ikke en nødvendighed.
- Og vigtigst af alt: Vid, hvilken branche og jobfunktion du gerne vil ansættes i, når du er færdig med studiet.

Uddybning af sidste punkt

Du får mest ud af *Specialebooster*, hvis du også har læst og fulgt min bog *Studiebooster*, men på samme måde, som du godt kan se tredje film af en trilogi uden at have set de to første og stadig være underholdt, kan du sagtens nøjes med denne bog. I *Studiebooster* er det primært afsnittet om karrierestartsafklaring, der vil hjælpe dig i forhold til specialet, da det er nødvendigt, at du er afklaret med, hvor du gerne vil starte din karriere. Her tænker jeg, hvor i landet du gerne vil arbejde (hvis det er i Danmark), hvilken konkret branche du gerne vil starte i, og i hvilken jobfunktion du ser dig selv. Jo mere præcis og konkret du er, jo bedre. Og den vigtigste afklaring er, at du ved, hvilken branche du vil starte med at arbejde i. Et godt speciale er et speciale, som din ønskede arbejdsgiver kan relatere til og have professionel interesse i. Med det rette speciale kan du imponere en potentiel arbejdsgiver. Ikke nødvendigvis med det, du har skrevet, men med *hvorfor* du har valgt at skrive om det emne, du har.

Hvad er *dine* tanker om et speciale?

If it doesn't matter in five years, it doesn't matter.

– GEORGIA HOLT, amerikansk sanger, skuespiller og model
(og Chers mor)

Planten, der hedder *Amorphophallus titanum* på latin og oversat fra oldgræsk betyder den formløse falloskæmpe, kaldes på dansk ligblomsten. Ligblomsten kan blive op til 3,5 meter høj og går typisk kun i flor én gang hvert 30-40 år. Når den så endelig åbner sig, er den åben i tre dage, hvor du kan se dens farver og skønhed. Herefter kollapseder den på grund af sin egen vægt.

Der er unægtelig en noget skæv humor hos moder natur, når hun skaber en plante, der venter 30-40 år, før den kan vise sin storhed for derefter at dø et par dage senere grundet manglende flowerpower. Hvis ligblomsten skulle have mere værdighed og

give folk, der elsker blomster og planter, mere tid til at nyde den, burde man stille to spørgsmål: Hvad kan man gøre, for at blomsten springer ud tidligere? Og hvordan sørger man for, at den er i flor i længere tid? Det samme gælder for dit speciale. Hvis dit speciale ikke skal begå harakiri efter votering, er du nødt til at ændre de rammer, du skriver det i. Hvis du vil have anderledes resultater, må du stille anderledes spørgsmål, men de typiske spørgsmål, der er med til at lægge fundamentet for ens speciale, er dog ofte studieafslutningsorienterede. De spørgsmål, man bliver anbefalet fra studiet, lyder ofte noget a la:

- Hvad skal jeg skrive om?
- Hvilket fag skal jeg skrive i?
- Skal jeg skrive alene eller sammen med andre?
- Hvordan får jeg fat i den rette vejleder?
- Skal jeg skrive om noget, jeg kender, eller skrive om noget nyt, hvor jeg kan fordybe mig?
- Skal jeg skrive hjemme, på en læsesal, leje et kontor eller et andet sted?
- Skal jeg skrive sammen med en virksomhed, og hvordan finder jeg en?
- Hvordan kan jeg bruge mit speciale til få et job? (Nå ja. Skriv med en virksomhed. Gokkelokke).

Dette er nogenlunde de typiske spørgsmål, som studerende stiller sig selv, inden de går i gang. De stemmer overens med, hvad studerende gerne vil have svar på for at skrive et godt speciale. Og hvis det er de spørgsmål, du har, så ender du med et traditionelt speciale, der får sine maksimum 60 minutes of fame and flourish ved det grønne bord, hvorefter det visner og bliver glemt. *Du* bliver fejret samme aften for at have skrevet et speciale og for at have afsluttet din uddannelse, og derefter hører dit speciale til i fortiden på universitetet.

Kvaliteten af dit liv afhænger af de spørgsmål, du stiller.

– TONY ROBBINS, amerikansk coach

Jeg vil derfor mene, at listen med specialespørgsmål skal opdateres. Her er nogle forslag til tilføjelser.

- Hvad definerer et godt speciale, hvis du ikke må måle det på den karakter, du får?
- Hvad definerer et succesfuldt speciale?
- Hvad definerer et forfejlet speciale?
- Hvordan kan jeg bruge specialet til opbygge min egen identitet?
- Hvordan laver jeg et speciale på halv tid?
- Hvordan sørger jeg for, at der er flere end min underviser og censor, der læser *om* mit speciale? (Husk på, at du ikke kan forvente, at nogen gider læse dit speciale. Men at læse *om det* er noget andet).
- Hvordan kan jeg bruge mit speciale som bro til den start på min karriere, som jeg ønsker?
- Hvad forventer jeg, der vil ske, når jeg har modtaget min karakter, og jeg får den højeste karakter/en mellemkarakter/en lav karakter ... eller jeg dumper?
- Har jeg overvejet, hvor vigtigt mit speciale er for, at jeg får det job, jeg gerne vil have?
- Hvem er den type arbejdsgiver, jeg gerne vil ansættes af, og hvordan vil vedkommende finde mit speciale interessant og overveje at ansætte mig på baggrund af mit speciale?
- Forventer jeg, at mit speciale vil være vigtigt for min karriere om fem år? Hvad med om et år? Hvad med om en måned? Hvad med dagen efter at jeg har bestået?
- Hvis jeg indser, at det ikke har nogen værdi, bør det så have indflydelse på hele specialeforløbet og indhold?

Ved at stille dig selv flere spørgsmål som disse tvinger du dig selv til at gribe dit speciale anderledes an og give det et karrieremæssigt mål og formål. Derudover er det værd at se på, hvad det er for nogle fejl, de fleste specialestuderende begår, og hvorfor de bliver ved med at begå de samme fodfejl. For det gør de. Men kender de specialestuderende overhovedet fodfejlene, og har de tænkt over måder, hvorpå de kan undgå dem? Du kan komme fodfejlene i forkøbet ved at stille følgende spørgsmål:

- Hvorfor er der så få, der bliver færdige med deres speciale til tiden?
- Hvorfor stresser så mange over deres speciale?
- Hvor mange tænker en decideret efter-studiet-direkte-i-job-strategi ind i deres speciale?
- Hvad er de mest typiske frustrationer, studerende oplever i forbindelse med specialet?
- Hvor mange kender du, der har forlænget deres speciale og undskyldt det med, at de ville lave specialet endnu bedre (eller at det skyldtes, at de var perfektionistiske)?
- Hvor mange kender du, der kan retfærdiggøre at forlænge deres studie på grund af at have fået et fantastisk job som direkte følge af at udskyde aflevering og et bedre speciale?
- Hvorfor er der ikke flere historier om folk, der har opnået noget uventet eller stort som følge af at have skrevet et speciale, de fik topkarakterer for?
- Hvor mange kender du egentlig, der har fået et job på baggrund af deres speciale, uden at de har gjort en målrettet indsats, der strakte sig ud over, hvad der var forventet af dem fra universitetets side?

Det er nemt at drage hurtige konklusioner, der involverer at bebrejde andre eller omstændighederne for manglende succes med specialet. Som jeg ser det, er det i langt de fleste tilfælde decideret manglende planlægning, manglende fokus og pludselig lyst

til eller behov for at skifte spor – nøjagtig som det var tilfældet med Axl Rose fra Guns N' Roses og *the most expensive album never made*. Universiteterne er dog ikke uskyldige. De insisterer på at fastlåse specialet som en ”skal du være forsker?”-øvelse med den undskyldning, at det gavner alle studerende at lave en øvelse, hvor beskrivelsen og kravene til specialet stort set matcher det, de gjorde to år forinden med bacheloropgaven, der blot var halvt så stor og gav halvt så mange point. Og med det i mente så lad mig i næste kapitel præsentere dig for nogle fakta om specialet, du måske ikke kender.

Fakta om specialet, der bør udfordres

Specialet bliver ofte benævnt som et projekt, man kan henvise til over for en arbejdsgiver. Men er det nu også det? Hvor nemt er det egentlig at finde sit speciale? Som research til denne bog prøvede jeg at finde mit speciale på CBS' bibliotek. Det kunne jeg ikke, så jeg skrev til CBS-biblioteket og spurgte, hvorfor jeg ikke kunne finde mit speciale. Jeg fik dette svar: ”Ca. $\frac{2}{3}$ af alle afhandlinger er fortrolige. Dette dækker over store lokale forskelle, nogle programmer opererer nærmest med 100 procent fortrolighed, mens andre stort set altid vælger at publicere. Grunden til, at din afhandling ikke findes i arkivet, er formentligt, at du afleverede inden for de sidste par år. Siden CBS introducerede Digital Eksamen-plattformen, har vi haft problemer med at give afhandlingerne ud. Dette arbejdes der dog hårdt på at løse, og vi forventer, at efterslæbet publiceres inden for de nærmeste par måneder.”

Men det var *seks år siden*, jeg havde afleveret, og alligevel kunne jeg ikke finde mit speciale, som jeg havde sagt, godt måtte være søgbart. For at se, om de havde mistet mit speciale, testede jeg med seks medstuderende, jeg havde gået i klasse med. Her kunne jeg finde et ud af seks specialer, til trods for at der var masser af specialer, som var ældre.

Du skal altså ikke regne med, at dit speciale i den form, universiteterne deler det, kan bruges til jobsøgning. Du kan søge efter det, men ikke nødvendigvis finde det, og hvis du ikke kan, kan eller gider en arbejdsgiver nok heller ikke. Du bruger således angiveligt fem måneder på et skuffeprojekt, hvor skuffen med stor sandsynlighed er låst for dig og alle andre. Især hvis du skriver sammen med en virksomhed. Synes du, det er optimalt?

Tal fra Magistrenes A-kasse viser, at det er meget få, der får lave karakterer. Deres undersøgelse viste således, at 7 procent fik 02 eller 4, 18 procent fik 7, og hele 74 procent fik 10 eller 12. Og samme rapport viste, at der blot er 13 procent større sandsynlighed for at komme hurtigt i job i forhold til dimittender, der har opnået karaktererne 02 eller 4 for deres speciale. Forskellen på, hvad man får af bedre jobmuligheder med de højeste og de laveste karakter, er altså marginalt. Kombineret med to andre undersøgelser, der viser, at henholdsvis hver sjette og hver femte får topkarakterer, har du altså kun en etcifret procent chance for at dumpe dit speciale. Tallene inkluderer endda også alle dem, der dumpede, fordi de ikke indleverede deres speciale. Andelen af studerende, der skriver et speciale og dumper, er altså endnu mindre.

Ifølge en undersøgelse fra Konsulenthuset Ballisager i juni 2016 mener kun 6 procent af arbejdsgiverne, at du skal fokusere på at få de bedst mulige karakterer, og der er ingen indikationer af, at de tendenser har ændret sig markant siden da. Undersøgelsen blev omtalt i en artikel i Berlingske: *Virksomheder til studerende: Vi er næsten ligeglade med jeres høje karakterer.*

Nogle universiteter får mindre og mindre tid til at studere, og der bliver generelt afsat mindre dedikeret tid af til at skrive sit speciale. På SDU fra 2017 skriver de: "Emnevalg skal foretages inden henholdsvis første fredag i december (for studerende, der ønsker at aflevere specialet i maj) og første fredag i juni (for studerende, der ønsker at aflevere specialet i januar)." På KU derimod har man fire måneder, så det ikke overlapper andre eksamener, men da de ændrer reglerne en del, kan den tidsramme sagtens have ændret sig, siden jeg skrev dette. Hverken studerende, undervisere eller forskere er begejstrede for den udvikling, der sker med specialer. Først havde man et halvt år, så fem måneder, og så blev det sat ned til fire måneder. Hvis du kigger tilbage på sluthalvfemserne og starten af nullerne, skrev man om evighedsstude-

rende, der var flere år om at skrive deres specialer, men nu virker det til, at en del professorer mener, at man går for vidt.

I en artikel i Uniavisen fra 2019 lød overskriften ”Nye specia-lefrister udhuler specialet og stresser de studerende”, og i artik-len udtrykker bestyrelsesmedlem i HUMrådet Niklas Zenius Jes-persen: ”De studerende efterspørger ikke kortere specialer, men muligheden for at skrive længere og mere dybdegående.” (Du kan læse hele artiklen her: <https://uniavisen.dk/kritik-nye-specialefrister-udhuler-specialet-og-stresser-studerende/>).

Jeg forstår udmærket den bekymring, som Niklas Zenius Jes-persen udtrykker i artiklen. Forskning er vigtig, den skal prio-riteres, og der skal investeres i den – det gælder dem, der vel at mærke vil det. Men man skal ikke prøve at presse alle til at være forskere, hvorfor jeg også mener, at man bør diversificere krav og måder, studerende skriver et speciale på. Det er klart, at hvis man er forsker og er vant til at arbejde med frie eller fleksible (altså uendelige) deadlines, bliver kortere deadlines stressende. Det gør det for alle. Dog bør man måske også indse, at det er en smule forblændet at tro (eller håbe), at de fleste, der læser på uni-versitetet, gerne vil være forskere og har lyst til at ”skrive længere og mere dybdegående”. For vil *alle* de studerende nu også det?

Det mener jeg bestemt ikke, de vil, og lad mig derfor sige dette: Velkommen til virkeligheden. Vi får stress, hvis en hjemmeside ikke loader på tre sekunder, eller hvis vi skal vente over en halv time på at få leveret mad til hoveddøren. Vi må ganske enkelt forvente, at inden for alle områder kan man tidsoptimere. Og ja, jeg ved godt, at forskning er et område, hvor det praktisk talt er umuligt at tidsoptimere, fordi forskning er udforskning, hvor man ikke nødvendigvis ved, hvad man leder efter, eller hvad man kommer til at finde. Men vi bliver nødt til at stoppe med at overbevise os selv om, at specialet kan sidestilles med forskning, på samme måde som vi ikke må tro, at man hverken behøver at oprette et CVR-nummer eller hyre en bestyrelse, bare fordi man opstiller en lemonadestand ude på vejen og kalder den ”sin

virksomhed". Et speciale derimod er en måde at bevise, at man kan gå i takt til akademiske retningslinjer for et færdigt produkt, og jeg har talt med adskillige forskere, der erkender, at det, de arbejder på, primært er at afklare, hvad der *ikke* virker, hvilket er forskning, og så håbe på et gennembrud. Modsat rigtig forskning er de konklusioner, man kommer frem til i et speciale, i 99,99 procent af tilfældene fuldstændig ligegyldige, fordi de ikke er tilknyttet en virksomhed eller organisation, der kan få nytte af ens "forskning" – medmindre man altså skriver speciale sammen med en virksomhed. Og jeg siger dette, fordi universitetet ikke bedømmer dig på, hvad du bruger din "forskning" til. Studerende bliver tværtimod testet og tjekket for at se, om de kan bygge en bil efter nogle anvisninger, men til selve eksaminationen tester "kontrollørerne" ikke, om at bilen kører godt, eller endda om bilen faktisk kan køre.

Jeg mener, at universiteterne burde spørge de studerende i starten af uddannelsen, om de vil forske. Hvis ja, så giv dem de bedste rammer til at blive forskere. Hvis nej, så giv ikkeforskerstuderende bedre rammer til at skrive et speciale, der giver dem det ikkeforskerjob, de gerne vil have. Undervis dem i at skrive et speciale, der imødekommer de krav og ønsker, en ikkeforskerarbejdsgiver efterspørger. Og her er hastighed altså en faktor, fordi modsat forskning er det en fordel, hvis stort set alle opgaver bliver udført hurtigere og færdiggøres tidligere end forventet – naturligvis med en lang række undtagelser.

Tommelfingerreglen for at blive ph.d. efter studiet er topkarakter i specialet. De seneste år har der ifølge Danmarks Statistik været en gennemsnitlig tilgang af studerende til ph.d.-uddannelserne på 2.427 personer om året, så det er altså under 10 procent af alle, der færdiggør deres studie, som ender som forskere. Her kan jeg ikke lade være med at referere til Sir Ken Robbins første TED tal, hvor han siger:

If you were to visit education, as an alien, and say "What's it for, public education?" I think you'd have to conclude – if you look at the output, who really succeeds by this, who does everything that they should, who gets all the brownie points, who are the winners – I think you'd have to conclude the whole purpose of public education throughout the world is to produce university professors.

– KEN ROBINSON, britisk forfatter, taler og international rådgiver om uddannelse

I Informations brevkasse i februar 2019 faldt jeg over dette spørgsmål: "Skal jeg fortælle min ven, at hans speciale er noget juks?" Der kom blandt andet et svar fra en tidligere studerende, som skrev: "Min vejleder på RUC sagde engang, at de fleste censorer kun læser indledning og konklusion i et speciale. De cirka 70 sider i midten bladrer de elegant over med lukkede øjne." Er det sandt? Måske. Måske ikke. Men jeg tror, det sker på *alle* universiteter, men også, at jeg får meget svært ved at bevise det. For hvor mange undervisere vil svare, at de som vejledere knap nok læser et speciale igennem inden et forsvar? Ingen. Jeg har dog selv haft undervisere, som sagde til os: "Vi skal kunne læse problemformuleringen og konklusionen og have en forståelse for specialet." Til det tænkte jeg – og sikkert også en del af min medstuderende: "Men hvor mange af jer gør så også bare det?" Selvom denne påstand ikke kan bevises, så hav den alligevel i baghovedet. Jeg tror på det absolut bedste i folk og hos undervisere og tror også, at både censor og underviser har de bedste intentioner, men når de ikke gider engagere sig i dit speciales efterfølgende succes, minder det mig om et citat, jeg ikke husker, hvor er fra: "Det er ikke, fordi folk er onde eller grusomme. De har bare travlt." Det gælder også her. At rette et speciale er et job, og når man har gjort det 50 gange, leder man efter smuthuller, som man gør i alle andre jobs. Plus en anden detalje, du måske ikke har tænkt over: Dine underviseres job er at læse og vurdere dine opgaver – ikke at ansætte dig.

Har du nogensinde tænkt over, hvor langt dit speciale når ud, hvis din underviser læser det og belønner dig med et 12-tal og endda måske siger, at du har skrevet en fantastisk analyse? Bliver specialet sendt videre til nogle magasiner, journalister, skribenter eller fagfolk? Nej, det gør det ikke. Og hvorfor ikke? Fordi undervisere læser dine akademiske skrivelser som noget, de bliver betalt for at være interesserede i. De kunne aldrig drømme om at læse, hvad du havde skrevet, hvis de ikke fik penge for det, på samme måde som du nok ikke ville udføre dit job, hvis ikke du fik løn for det. Og det er okay. De kan sagtens være interesserede og synes, at det, du skriver, er spændende, men det er det. Du kan også sidde i kassen i Føtex og synes om en kunde, der køber for 5.000 kr. ost og vin, at det er et interessant køb, og at vedkommende nok skal holde en reception af en art. Men når kunden har pakket og betalt for sine varer, og du er i gang med næste kunde, har du glemt alt om kunden, der købte meget ost og vin. Så tag det ikke personligt, når underviser og censor glemmer alt om dit speciale, så snart du har fået din karakter. Du er blot endnu en kunde ved det akademiske kasseapparat, der skal ekspederes. Hvis det var anderledes, tror du så ikke, at du ville læse og høre om langt flere studerende, hvis undervisere hjalp dem med at blive publiceret eller på anden måde at bruge specialet til at fremhæve deres profil og få et job?

I 2014 indførte Folketinget fremdriftsreformen for at få universiteterne til presse deres studerende igennem deres uddannelse hurtigere, og fra 2011 til 2017 faldt den gennemsnitlige overskridelse af den normerede studietid til 6,5 måneder, viser tal fra Uddannelses- og Forskningsministeriet. I 2017 var den samlede overskridelse på universiteterne 6,7 måneder, og da reformen trådte i kraft i 2014, lå tallet på 11,6 måneder. En overskridelse på 11,6 måneder svarer enten til knap 20 procent af ens samlede uddannelse eller 50 procent af ens kandidatgrad. Jeg tror, at hvis du generelt er 50 procent længere tid om at færdiggøre en opgave

end budgetteret tidsmæssigt, skal du nok ikke regne med at være ansat i en stilling ret længe.

Cirka 45 procent bliver færdige med deres speciale inden for normeret tid. Et tal, der vel at mærke er steget markant. Tilbage i 2013 var det således blot 1 procent af humaniora på RUC, der blev færdig med studiet til tiden. Da jeg gik på CBS, udtrykte en underviser i en time om forberedelse til specialet, at han var stolt over, at der nu var dobbelt så mange, der blev færdige med deres speciale til tiden. ”Nu er det hele 2 procent,” sagde han. Sarkasmen – såvel som skuffelsen i hans stemme – var gennemtrængende. Det var normen, at man blev forsinket, og det er det stadig, og derfor har man strammet reglerne. Det giver god mening.

Fra starten af 2010 til starten af 2022 besad ni personer fra fire forskellige partier titlen som minister for videnskab, teknologi og udvikling, der i 2011 blev ændret til uddannelses- og forskningsminister. Forestil dig et byggeprojekt, hvor der hele tiden kommer en ny projektleder med markant anderledes holdninger end den tidligere. Hvad tror du, det gør for projektet som helhed? Er det mærkeligt, at der aldrig rigtig sker noget brugbart inden for det ministerium? I min optik er det i hvert fald med til at forklare, hvorfor problematikken med specialets værdi ikke har ændret sig. Lad mig uddybe. Da avisen Information bragte en artikel om bogen *Specialet som springbræt*, lød underoverskriften: ”Alt for mange specialer ryger direkte ind på universitetsbibliotekernes støvede hylder. Det er både synd for samfundet og de studerende, mener Niels Borup, som har skrevet en bog om, hvordan man kan dele sit speciale med andre – og måske få et job.” Det skræmmende ved den artikel er, at den blev bragt den 14. januar 2009. 12 år efter – i 2021 – pegede organisationen Ungdomsbureauet på samme problematik. ”26.000 studerende på landets otte universiteter afleverer hvert år kandidatspecialer, som bare ender i arkivskuffen. Sjældent får andre end vejleder og

censor kendskab til indholdet i specialet, der udgør den afsluttende finale i både fagligheden og metoderne, som hver enkelt studerende har indsamlet gennem fem års studier,” skrev de i forbindelse med et arrangement.

Der er blot 20 mennesker, der hver måned googler ”skriv speciale på en måned”, og 20 personer, der googler ”skriv speciale på 5 uger”. Det viser, at der altså er tæt på ingen, som udviser interesse i – eller overhovedet overvejer – at skrive sit speciale hurtigere. Der er også kun 20, der søger efter bogen *Lynspeciale*. Du vil altså skulle dig markant ud ved at specialebooste på hastighed.

Ifølge en fremragende guide fra Studenterrådgivningen fra 2016 er der en række typiske symptomer, som indikerer, at det er ”tid til at se på, hvordan du tackler specialet og kan ændre dine arbejdsmetoder”. Symptomerne i guiden er: skriveblokering, præstationsangst, selvbeprejelse (egen censor), uafklaret forhold til vejleder, manglende motivation eller lyst, angst for fremtiden, oplevelse af elendige arbejdsvilkår, social isolation (ensomhed), ambitioner som spændetrøje i stedet for drivkraft, perfektionisme, modsætning mellem vilkår og forventninger samt bekymringer om, hvor meget specialet betyder for ens fremtid. Det, denne guide lærer dig, er altså, at alt, du måske kommer til at føle af ubehag i forbindelse med dit speciale, er normalt – og stort set *alle andre* oplever nøjagtigt det samme. Du er hverken svag, svagere end andre eller bagud. Du er blot menneske og – hvis du spørger mig – ikke blevet godt nok rustet til at skrive dit speciale, og jeg håber, at du ved at læse denne bog kommer til at stå stærkere i forhold til at modkæmpe alle de symptomer, du med stor sikkerhed møder, og at du indser, det blot er en følelse. Du kan læse den korte og anbefalelsesværdige guide her: <https://srg.dk/documents/16/Speciale.pdf>.

Lad mig afslutte kapitlet *Fakta om specialet, der bør udfordres* med nogle konklusioner, jeg er kommet frem til, når jeg har talt med studerende, inden de skulle skrive speciale, eller mens de skrev, og nogle, som lige havde skrevet eller havde skrevet for år tilbage.

- Der er ingen, der har ”erfaring” med at skrive speciale. Tænk lige på det her: Hvor mange skriver mere end ét speciale? Man kan rådgive om det, men man kan ikke have erfaring med at skrive specialer. Måske har enkelte skrevet to eller tre, men hvor mange af dem bliver efterfølgende specialevejledere?
- Der er ingen rigtig og forkert måde at skrive et speciale på, så længe du imødekommer de kriterier, universiteterne sætter for at bestå – og du selvfølgelig ikke snyder eller plagierer. Der er til gengæld masser af folk, der kun kender én måde at skrive et speciale på, og som også mener, at det er den måde, man bør gøre det på.
- Som nævnt tidligere i kapitlet er kun 6 procent af alle arbejdsgivere interesseret i dine karakterer. Det rager dem også en bønne, hvad dit speciale handler om, nøjagtig ligesom en ny kæreste ikke er interesseret i at høre, hvad du lavede med din tidligere kæreste. Hvad der var vigtigt for dig i fortiden, er ikke ensbetydende med, at det er vigtigt nu eller i fremtiden, hverken for andre eller dig selv.
- Dit speciale bliver sidste gang, du kommer til at skrive så akademisk. Der er ingen arbejdspladser, der skriver og udtrykker sig, som du gør i dit speciale – medmindre du får et arbejde som underviser på et universitet eller skal være forsker ... på et universitet.
- Dit speciale bliver forhåbentlig ikke, og med stor sandsynlighed ikke, noget af det største, du nogensinde kommer til at arbejde med. Jeg håber, at du har langt større ambitioner end det.

- Målet med at skrive et speciale er ikke at imponere en underviser eller censor, men at gøre dig selv til en stærkere kandidat til et specifikt job ved at bevise, at du kan tænke analytisk og har brugt det til at få indsigt inden for et område, der stemmer overens med dine ønsker til dit første job.
- Specialet er på mange måder både universiteternes og de studerendes stolthed, fordi det er en del af den akademiske tradition, at man skriver et speciale. Men en af mine venner skrev sit med minimal hjælp fra sin vejleder, og han skulle ikke forsvare det. Jeg mener, at det er som at spille sport på et tomt stadion. Når det sker, skal man tænke som Leif Panduros bog *Rend mig i traditionerne*. Besparelser kan være lig forringelser. De kan også skabe innovation og fornyelse. Det sker bare ikke på universiteterne. Slet ikke når du kan risikere, at der er kommet en ny minister for uddannelse og forskning, inden du er færdig med at læse denne bog.

Jeg vil både nu, og når jeg ser tilbage, kraftigt betvivle, at det bliver politikere, der kommer til at hjælpe dig med en succesfuld karrierestart. Der er ganske enkelt for mange års data og beviser på, at ethvert politisk tiltag er med en økonomisk (besparende) dagsorden. Jeg tror, der er de bedste intentioner blandt politikere, men en komplet manglende evne til at hjælpe den enkelte studerende. Dertil er systemet for komplekst. Når du har tusindvis af studerende på hundredvis af uddannelser, er det svært at tilpasse et overordnet system. Ligesom en af landets største fitnesscenterkæder ikke kan lave ændringer, der får alle deres medlemmer til at træne mere og komme i bedre form, kan Undervisningsministeriet heller ikke hjælpe alle med at blive en bedre kandidat til det rette job. Hvis vi ser på fitnesscenteret, er det dig, der skal spise sundere, træne bedre og træne oftere og eventuelt tilknytte en personlig træner. Men det er *din* indsats, der skaber resultaterne. Det samme gælder, når du studerer. Det er *dig*, der skal afklare, hvor du vil arbejde, og finde ud af, hvad det kræver

at få dit ønskede job. Det er ikke politikernes job eller ansvar eller skyld, hvis du ikke kan få et job. Det er heller ikke samfundets, arbejdsmarkedets, jobcentrenes eller a-kassernes skyld eller ansvar. Det er helt og alene dit ansvar. Og hvis du har brug for en personlig karrierestartstræner, er det dit ansvar at finde en, at spørge en, og at betale for det, der ikke indgår i din uddannelse.